

Hvem forstår 22. juli-terroren?

Arne Klyve

Undervisningssjef i Stiftelsen Bergensklinikkene

Med sitt innlegg i aprilutgaven lukker Torgeir Hillestad de fleste dører for andre fortolkninger enn sin egen.

DEBATT: 22. JULI

Arne Klyve hevdet i januarutgaven at terrorhandlingene 22. juli måtte forstås også på bakgrunn av marginaliseringen av en gruppe unge menn. Reduksjonisme, kommenterte Torgeir M. Hillestad i februarutgaven, og skrev i april at politiskideologiske faktorer ikke er hovedårsak til terrorhandlingene. Arne Klyve svarer på dette i denne utgaven.

Jeg tilskrives av Hillestad løse betraktninger, meningsløse påstander, luftige oppfatninger, rene spekulasjoner, inadekvat kunnskapsgrunnlag samt ubrukelig analysemodell. Jeg klarer ikke engang å være noenlunde presis. På fotballspråket kalles det å ta mannen og ikke ballen. Ingen spesielt vennlig invitasjon til fortsatt samtale, hvor også Habermas' samtaleideal om «gjensidig anerkjennelse» ignoreres.

Jeg vet at jeg ikke uttaler meg rensset for grunnverdier

Mine kommentarer

Det saksorienterte er likevel det vesentligste, og ved nærlesning av innlegget har jeg følgende kommentarer:

- 1. «Vanlige borgere i dagens Norge begår ikke massedrap», skriver Hillestad.

Ved å formulere noe så opplagt, mer enn antyder han at jeg mener noe annet. Verken vanlige eller «uvanlige» borgere utfører massedrap. Selv om du er krenket, marginalisert og med hodet fullt av hat, ender det ikke med massedrap. Ingen utenom Behring Breivik har gjort det. Vi kjenner hans motiver (fra det såkalte manifestet) og hans sosiale outsiderposisjon.

- 2. «Nesten uten unntak utføres slike handlinger av marginaliserte og sosialt isolerte og dårlig fungerende enkeltindivider », skriver Hillestad.

Dette har jo vært ett av mine kjernepunkter i begge innleggene. Ved blant annet å studere skolemassakrer ser en det klarere. Hvorfor går elever (gutter) tilbake på den skolen de har gått på, og skyter lærere og medelever? Det ligner en hevnakt. Hevn over dem som har sviktet, og et høyt rop om (destruktiv) anerkjennelse. Man skal selvsagt være forsiktig med å fortolke slike hendelser. De personlige motivene bak skolemassakrer vet vi for lite om. Det er naturlig å spørre: Hva er det skolen symboliserer av konkurransenederlag og krenkelses (saksforhold)? Nå er det slik at mye sikkert raser

rundt i hodet på krenkede elever, de kan sikkert fantasere om ulike «hevnaksjoner», men nøyer seg med tanken. Et uhyre lite mindretall begår skolemassakre.

Det virker noen ganger som at Hillestad primært ser på massakrene som styrt av biologiske prosesser utenfor gjerningsmannens intensjoner, bevissthet og kontroll. Vi må jo gå ut fra at en slik ugjerning som den i Oslo og på Utøya 22. juli ikke ville skjedd uten at det var et saksforhold: «De har forvandlet mitt elskede Oslo til en multikulturell dritt plass», heter det i manifestet. I tillegg fantes det noen intensjoner (daglig gjødslet fra diverse høyremiljøer).

Uenige

På to vesentlige punkter er vi uenige. For det første: Der Hillestad i hovedsak patologiforklarer, tilskriver jeg det politiske den største forklaringstygden. Ikke så banalt som Hillestad utlegger meg: Krenkelse + forkvaklet ideologi = massedrap. Dette er verken nødvendige eller tilstrekkelige betingelser for massedrap, men miksturen kan være eksplosiv. Det andre gjelder vitenskapens objektive posisjon generelt, og spesielt knyttet til dette massedrapet. Det foreligger nå to sakkyndigrapporter som konkluderer helt forskjellig, og begge rapportene påberoper seg å være kunnskapsbaserte. Årsaksforståelsen som Hillestad påberoper seg, vil ganske sikkert vise seg å ha både sannheter og usannheter i seg, og hele svaret får vi nok ikke. Selv er jeg fortsatt sterkt i tvil, og jeg vet at jeg ikke uttaler meg rensset for grunnverdier.

arne.klyve@bergenclinics.no